

21. Yüzyılda Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Türkiye’de Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Yapısal Olarak İncelenmesi

Ali Yalçın^a^a Dr., Yalova/Türkiye

Özet

Bu araştırmanın amacı, Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerine göre sosyal bilgiler dersi (4, 5, 6 ve 7) öğretim programında (SBDÖP) yer alan; özel amaçlar, kazanım, beceri ve değerleri yapısal olarak incelemektir. Bu çalışma, nitel araştırma yöntem ve yaklaşımlarına göre tasarlanmıştır. Araştırmanın temel veri kaynakları, 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri kitapçığından oluşmaktadır. Doküman incelemesi yöntemiyle toplanan veriler, betimsel analiz yöntemine göre çözümlenmiştir. Bu bağlamda Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile yapısal olarak uyumlu özellikler taşıyan özel amaç, kazanım, beceri ve değerler, tablolarda belirtilmiş ve daha sonra karşılaştırmalı bir şekilde yorumlanmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programının özel amaçları, kazanım, beceri ve değerleri, Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile yapısal olarak uyumlu olduğu söylenebilir. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden erişebilir enerji kaynakları hedefi, sosyal bilgiler dersi öğretim programı, özel amaçlar, kazanım, beceri ve değerlerle yapısal olarak daha az örtüştüğü saptanmıştır. Bunun için erişebilir enerji kaynaklarına yönelik hedef ve kazanımlar, sosyal bilgiler dersi programına eklenebilir. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri, dünyada meydana gelen olaylara çözüm önerisi sunmakta ve uygun hedefler belirlemektedir. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile hem yapısal olarak hem de içerik olarak daha fazla faydalanabilir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kalkınma; sürdürülebilirlik; sosyal bilgiler; öğretim programı

Type / Tür:

Research / Araştırma

Received / Geliş Tarihi:

13 Nisan 2022

Accepted / Kabul Tarihi:

30 Haziran 2021

Page numbers / Sayfa no:

117-149

Citation Information /Atf bilgisi:

Yalçın, A. (2022). 21. Yüzyılda Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Türkiye’de Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Yapısal Olarak İncelenmesi. *Harran Maarif Dergisi*, xx, x-x. doi: doi: <http://doi.org/10.22596/hej.1103130>

Sorumlu yazar: Dr. Ali Yalçın, **e-posta:** aliylcnn@gmail.com

Sustainable Development Goals in The 21st Century: As Structural Examination of The Social Studies Course Curriculum in Turkey

Abstract

The aim of this research is to investigate according to the United Nations 2030 sustainable development goals, in the social studies course (4, 5, 6 and 7) curriculum; specific objectives, achievements, skills and values structurally. This study was designed according to qualitative research pattern. The main data sources of the research consist of the 2018 social studies course curriculum and the United Nations 2030 sustainable development goals booklet. The data collected by the document analysis method were analyzed according to the descriptive analysis method. In this context, special goals, achievements, skills and values that are structurally compatible with the United Nations 2030 sustainable development goals are indicated in the tables and then interpreted in a comparative way. According to the results of this research, it can be said that the 2018 social studies course curriculum is structurally compatible with the specific objectives, achievements, skills and values of the United Nations 2030 sustainable development goals. It has been determined that among the sustainable development goals, accessible energy resources target, social studies course curriculum, special goals, achievements, skills and values do not structurally overlap with goals and acquisitions. For this, goals and achievements for accessible energy resources can be added to the social studies curriculum. Sustainable development goals offer solutions to the events taking place in the world and set appropriate targets. For this reason, the social studies course curriculum can benefit both structurally and content with the sustainable development goals.

Key Words: Sustainable development; sustainability; social studies; curriculum

Giriş

Sürdürülebilir kalkınma veya sürdürülebilirlik, son dönemde popüler bir konu haline gelmiştir. Günümüz dünyasında, küresel salgın hastalıklar (covid-19 vb.), çevre ve doğa olaylarının yıkıcı etkisi, açlık, su kaynakları problemi, toprağın aşırı kullanımı, denizlerin aşırı kirletilmesi ve bazı ülkelerde denizlerde müsülaj sorununun ortaya çıkması (Türkiye vb.), dijital hırsızlıkların artması, bölgesel çatışmalar, güvenlik açığı gibi problemler nedeniyle sürdürülebilir kalkınmanın önemini arttırmıştır. Bu sorunlara karşı etkili, yapıcı ve kalıcı çözümler üretmek artık bir zorunluluktur.

Eğitim, toplumun gelecekte zorluklarla yüzleşmesi için sahip olduğu en etkili araçlardandır. Gerçekten de eğitim, yarının dünyasını şekillendirerek bu alanda meydana gelen araştırma, buluş, yenilik ve adaptasyon alanlarındaki gelişmelere de etki etmeye devam etmektedir. Bu açıdan eğitim, en geniş anlamıyla, insanlar arasında yeni ilişkiler kurmak, yaratmak ve çevre ihtiyaçlarına daha fazla saygı duymak için yaşamın tüm alanında önemli yer edinmektedir (UNESCO, 2014). Eğitim, kültürel değerlerin aktarılmasında son derece önemli rol oynamaktadır. Bilindiği gibi kültür, tüm inanç, değer, tutum, adet ve kurumların yanı sıra cinsiyet, ırk ve diğer toplumsal ilişkilerimizi şekillendirir. Böylece kendimizi ve dünyayı nasıl algıladığımızı ve diğer insanlarla ve doğa ile olan ilişkilerini nasıl etkilediğimizi etkileyerek, insanlığın karşı karşıya olduğu küresel kriz, kolektif değerleri ve yaşam tarzlarını şekillendirir.

Sürdürülebilir bir gelecek inşa etme kapasitesini ve taahhüdünü oluşturmak için eğitim faaliyetlerine önemli görevler düşmektedir. Bu açıdan yorumlandığında, öğretmenlerin ve okulların sürdürülebilir bir geleceğin neye benzeyebileceğine dair bir vizyona sahip olmaları gerekmektedir. Böylece, kültürel farklılıkları ve ortaya çıkan küresel sorunlar arasındaki dinamik dengeyi akılda tutarak etkili çözümler üretebilirler (UNESCO, 2014).

Sürdürülebilir kalkınma ile ilgili kuruluşlar, son dönemlerde eğitim için önemli amaç ve hedefler belirlemiştir. Bunu uygulamak için hem öğretmenlere göre programlar gerçekleştirmekte hem de sürdürülebilir kalkınmanın önemini ve hedefleri anlatılmaya çalışılmaktadır. Ayrıca ilk ve ortaokul ders programlarında nasıl öğretileceği ile ilgili önemli kararlar alınmaktadır (Wade, 2002). Çünkü eğitimin niteliğini arttırmak için ihtiyaç duyduğumuz sosyal, çevresel, ekonomik kaynaklı zengin konulardan faydalanarak eğitim ve araştırma kapasitesini yükseltmeyi hedeflemektedir (Rowe, 2007). Bu nedenle sürdürülebilir kalkınma kavramı, günümüz dünyasının en önemli konularından birini oluşturmaktadır. Böylelikle literatür ışığında, sürdürülebilir kalkınma hakkında bilgi vermenin önemli olduğu düşünülmektedir.

Dünya çevre ve kalkınma komisyonu, 1980'lerden itibaren çevre ve kalkınmayı, iki farklı eylem olarak düşünme eğilimindeydi. Bir yandan kalkınma kavramını, teşvik etme ihtiyacı ve çevre olarak görmekte öte yandan koruma ihtiyacı olarak hedeflemektedir. Rio de Janeiro'daki 1992 Dünya Zirvesi'nde, sürdürülebilir kalkınmanın çevresel tarafı belirlenmiştir. Özellikle doğal çevrenin korunmasının önemine vurgu yapılmıştır (Jickling, 1994).

Daha gelişmiş bir kalkınma paradigması, 2002'de Johannesburg'da düzenlenen dünya sürdürülebilir kalkınma zirvesi'nde onaylandı. Siyasi deklarasyon, sürdürülebilir kalkınmayı: ekonomik kalkınma, yerel, ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerde kurulması gereken sosyal gelişim ve çevre koruma olarak belirledi. Bu yeni sürdürülebilir kalkınma paradigması, yoksulluğun azaltılması, insan hakları, barış ve güvenlik, kültürel çeşitlilik, biyolojik çeşitlilik, gıda güvenliği, temiz su ve sanitasyon, yenilenebilir enerji, çevrenin korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı arasında bağlantı kurmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın bu görüşü, artık herkes için ve gelecek nesiller için daha iyi bir yaşam kalitesi sağlamayı amaçlamaktadır (UNESCO, 2014).

Sürdürülebilir kalkınma, uluslararası bazı büyük kuruluşların yanı sıra Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve bazı sivil toplum kuruluşlarının yapmış olduğu organizasyonlar çerçevesinden; sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir eğitim, sürdürülebilir çevre, sürdürülebilir ekonomi gibi kavramları kullandığı söylenebilir. Son dönemde ekonomi ve çevre konularında sıklıkla kullanılmaya başlanan bu kavram, artık eğitim literatüründe de sıklıkla vurgulanmaya başlanmıştır (Alım, 2006;

Alkış, 2008; Tanrıverdi, 2009; Yapıcı, 2003). UNESCO'nun, 1977-1995 yılları arasında uygulanan "uluslararası çevre eğitimi programı'nı, "sürdürülebilir gelecek için eğitim" programıyla değiştirmesi, buna verilen önemi göstermektedir (UNESCO, 1997). Bu bağlamda, sürdürülebilir kalkınma dünya zirvesi uygulama planında, hem kızların hem de erkeklerin özellikle de "kızların eğitimi ve herkes için eğitim eylem çerçevesi" olmak üzere evrensel ilköğretime ilişkin "binyıl kalkınma hedefleri" arasında bağlantı kurmaktadır. Tüm düzeylerde ve her türden, resmi olan veya resmi olmayan alternatif dağıtım sistemlerinin, cinsiyete duyarlı bir eğitim sisteminin oluşturulması, sürdürülebilir kalkınma için eğitimin önemli bir bileşeni olarak vurgulanmaktadır. Bu paradigma değişiminin sonucuna göre eğitim, kırsal kalkınma, sağlık hizmetleri, toplum katılımı, çevre ve insan değerleri, insan hakları gibi diğer önemli soruların ele alınması için bir araç olarak kabul edilmiştir (UNESCO, 2015).

Sürdürülebilir kalkınma için eğitim, sürdürülebilir bir gelecek için gerekli olan değerler, davranışlar ve yaşam tarzları, eğitim, öğretim ve halkın bilinçlendirilmesi yoluyla teşvik etmeyi amaçlayan toplumsal bir değişim sürecini temsil etmektedir. Bu nedenle, sürdürülebilir kalkınma, teknik bir kavram değil de bir eğitim olarak da görülebilir. Ayrıca bir hükümet politikasının son hedefi değil, "sonsuz dek" düşünmeyi öğrenen bir süreçtir. Bu açıdan, sürdürülebilir kalkınma için eğitim, insanların yaşadıkları dünyayı daha iyi anlamalarına yardımcı olmak ve geleceğe umut ve güven ile bakarak bunların karşısında yer alan karmaşık sorunları ele almada rol oynayabileceklerinin farkında olan, eğitime yönelik vizyoner bir yaklaşımdır (UNESCO, 2004).

Avrupa Birliği, sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmek ve geliştirmek için eğitim sistemleri hakkında bazı uygulamalı çalışmalar yürüttüğü söylenebilir. Buna ek olarak, UNESCO (2004) tarafından hazırlanan "sürdürülebilirlik açısından öğretmen eğitimi yeniden planlama önerileri ve rehberi"ne göre sürdürülebilir kalkınma için eğitim: Bilgiyi pasif olarak alma ve konuları anlamaktan çok, bu konuda beceri, tutum, değer ve anlayış geliştirmekle sağlanabilir. Diğer bir deyişle, "sürdürülebilir kalkınma için eğitim", "sürdürülebilir çevre eğitimi" ile doğrudan ilgilidir ve bu nedenle eğitim sisteminde sürdürülebilir çevre eğitimi açısından gerekli tutum, değer, anlayış ve becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesi sürdürülebilir bir eğitim için önemli olduğu düşünülmektedir (UNESCO, 1997).

Eylül 2015 tarihinde gerçekleşen Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 70. oturumunda devlet başkanları, dünya liderleri, üst düzey BM temsilcileri ve sivil toplum bir araya gelmiş ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerini kabul etmişlerdir. UNESCO'nun aktif katılımıyla söz konusu hedeflerin amacı: Evrensel, iddialı, sürdürülebilir kalkınma gündemini inşa ederek "İnsanlar tarafında insanlar için" bir gündem oluşturulması hedeflenmiştir. Önümüzdeki 15 yıl içinde 3 önemli işi başarmak için 17 küresel hedef üzerinde uzlaşmıştır. Bu hedeflerin eğitim alanında öğretilmesinin gelecek adına önemli olduğu düşünülmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir kalınma için eğitim ile ilgili yapılan araştırma konularına bakıldığında, Türkiye’de eğitim ve öğretim programları, çevre okuryazarlığının gerçekleştirilmesi (Öz-Aydın, Ekersoy ve Özkan, 2022), sürdürülebilir kalkınma bağlamında uluslararası üniversite sıralama indeksleri ve Türkiye’deki üniversiteler (Bal vd., 2022), ortaokul öğrencilerine çokgenler konusunun öğretimi için sürdürülebilir gelişme odaklı eğitime yönelik ders planı (Esen ve Saralar Aras, 2021) gibi çalışma konuları, son zamanlarda yapılan araştırmalardan bazılarıdır.

Diğer araştırma konularına bakıldığında, coğrafya dersi öğretim programında sürdürülebilir kalkınma (Öztürk Demirtaş, 2011), sosyal bilgiler dersi öğretim programının sürdürülebilir kalkınma eğitimi açısından incelenmesi (Kaya ve Tomal, 2011), coğrafya eğitiminde sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilirlik eğitimi ve çevre eğitimi konularının kazandırılması (Engin, 2010) isimli çalışmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar doğrultusunda, sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir çevre gibi konuların coğrafya konularıyla karşılaştırmalı bir şekilde daha çok incelendiği yorumlanabilir.

Yapılan başka araştırma konuları incelendiğinde, erken çocukluk eğitimine sürdürülebilirlik konularını dahil etmek (Gezer, 2010), sürdürülebilir çevre eğitimi açısından ilköğretim programlarının değerlendirilmesi (Tanrıverdi, 2009), eğitim ve sürdürülebilir kalkınma (Nevin, 2008), coğrafya için sürdürülebilir bir gelecek (Westaway, 2009), çevre, ekonomi ve toplum (Giddings, Hopwood ve Brien, 2002), çevre eğitimi ve sürdürülebilir kalkınma (Sauve, 1996) gibi farklı konularda çalışmalar yapılmıştır.

Bu çalışma konuları ışığında, sürdürülebilirlik konularının hem olumlu hem de eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmeye çalışıldığı söylenebilir. Nitekim günümüz dünya sorunları düşünüldüğünde, eğitim ve öğretim programları güncellenirken sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden daha etkin bir şekilde faydalabilir.

Sosyal bilgiler dersinde, sürdürülebilir kalkınmayı öğretmek, günümüz dünya becerileri açısından önemli olduğu gibi bireylerin sosyal, çevre ve ekonomik konuları daha iyi anlamalarına destek olduğu düşünülmektedir (Buchanan ve Crawford, 2015). Çünkü sosyal bilgiler dersinde, coğrafya konularının yanı sıra tarih, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset, vatandaşlık bilgisi konularını barındırması sürdürülebilir kalkınma eğitimi açısından bu dersin de ayrı bir öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Kaya ve Tomal, 2011). Bilindiği gibi dünyada meydana gelen teknolojik, inovasyon ve bilimsel gelişmelerin yanı sıra küresel salgın hastalıklar (Covid-19), küresel çevre sorunları, zararlı gazlar, açlık, su sorunu, güvenlik problemi, adaletsiz gelir dağılımı, ahlaki değerlerde yozlaşmalar, dijital hırsızlık gibi sorunlar, eğitim programlarının güncellenmesi ve geliştirilmesine etki etmektedir. Çünkü bu tarz sorunlarla başa çıkmak için eğitilmiş, nitelikli, sorumluluklarını bilen, girişimci bireylere ihtiyaç giderek artmaktadır. Bunun

üstesinden gelebilmek için de öğretim programlarının güncel olaylara göre hazırlanması, yerel, ulusal ve küresel ihtiyaçları göz önüne alarak donanımlı insan yetiştirmesi gerekmektedir. Bu nedenle 2018 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretim programları güncellenerek yeniden yapılandırılmıştır. Bu bağlamda güncelleştirmelerin içerikleri, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle benzer ve ortak yanları olduğu görülmektedir. Özellikle Türkiye’de sürdürülebilir kalkınma hedeflerine uygun konuların yer aldığı derslerden biri de sosyal bilgiler’dir.

Bu açıklamalar doğrultusunda, Birleşmiş Milletler tarafından 2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri oluşturulmuştur. Bu hedeflerin, sosyal bilgiler dersi öğretim programının (SBDÖP) geliştirilmesi konusunda, faydalı ve güncel içeriklere sahip olduğu görülmektedir. SBDÖP’nin özel amaçları, kazanımları, becerileri ve değerleri yapısal olarak benzerlikleri, yakınlıkları ve ortak kısımları olup olmadığını belirlemek adına önemlidir. Bu nedenle 21. Yüzyılda, dünyada yaşanan sorunlar temel alındığında, program geliştirme ve düzenleme çalışmalarına ipuçları sunabilir ve öğretim programlarında, bu hedeflere uygun kazanım, beceri ve değerler eklenerek geliştirilebilir.

Bu araştırmanın temel problemi, Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerine göre SBDÖP’de (4, 5, 6 ve 7) yer alan; özel amaçlar, kazanım, beceri ve değerleri, yapısal anlamda incelenmesidir. Bu problem sorusu doğrultusunda şu alt probleme cevap aranmıştır.

- 1- 21. Yüzyılda Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerine göre SBDÖP’de (4, 5, 6 ve 7) yer alan; özel amaçlar, kazanım, beceri ve değerler, yapısal olarak birbiriyle örtüşmekte midir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntem ve yaklaşımları kullanılmıştır. Araştırmanın problem durumu ve yazılı materyallerin incelenmesine uygun olarak, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Birçok araştırmacı tarafından kullanılan doküman incelemesi yöntemi, önemli bilgi kaynaklarından biridir (Hoepfl, 1997). Kısaca araştırmacıya konusu hakkında birçok bilgi sağlayan önemli yazılı materyallerden oluşmaktadır (Balcı, 2016).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın temel iki veri kaynağı vardır. Bunlardan birincisi, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından çıkartılan 2018 SBDÖP’dir. İkinci veri kaynağı ise Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri kitapçığından oluşmaktadır. Veriler, ilk önce ilgili kurumların internet sitesinde pdf

şeklinde indirilmiş ve daha sonra çıktısı alınarak kitapçıklar şeklinde, analize hazır hale getirilmiştir.

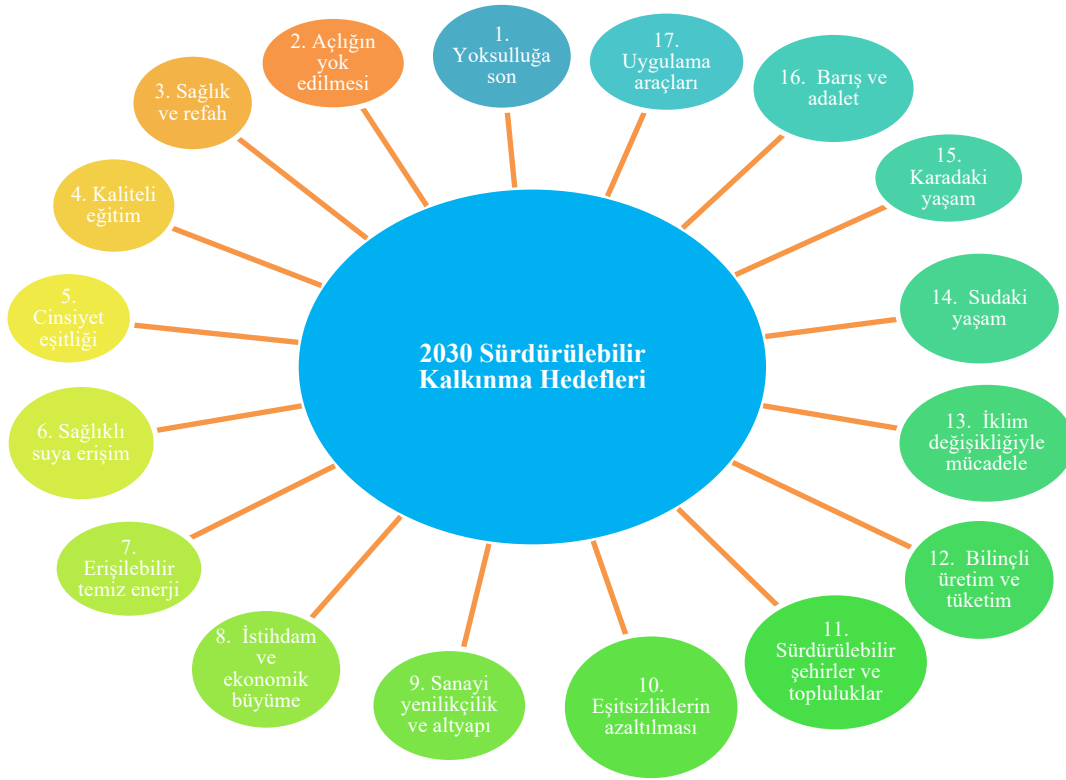
Araştırmada doküman incelemesi yöntemiyle toplanmış olan veriler, betimsel analiz yöntemine göre çözümlenmiştir. Betimsel analizde ilk önce verilen tema veya çerçeve sistemli ve açık bir şekilde betimlenir. Bu analiz tekniği dört aşamada gerçekleşmiştir. (1) betimsel analiz için çerçeve belirleme, (2) verilerin işlenmesi (3) bulguların tanımlanması (4) bulguların yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu bağlamda 2018 SBDÖP’de analizlerden elde edilen sonuçlar doğrudan yansıtılmış ve Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile yapısal olarak uyumlu özellikler taşıyan özel amaç, kazanım, beceri ve değerler, ilgili hedefler başlığında bir arada verilmiştir. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için yapılması gereken işlemlerden biri de uzman görüşüne başvurmaktır (Creswell, 2014). Bu bağlamda araştırmanın geçerlik, güvenilirliğini ve tutarlılığını artırmak için 3 alan uzmanına danışılmış ve onların geri dönütleri sonucunda iç ve dış denetim odağı sağlanılmıştır. Bu işlem süreci, araştırmadaki verilerin iç tutarlılığını kontrol etmek içindir.

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile SBDÖP (özel amaç, kazanım, beceri ve değer) yapısal bir şekilde karşılaştırmalı analiz edilmiş, güvenilirliği arttırmak için Miles ve Huberman’ın (1994) uzlaşma yüzdesi kullanılmıştır.

$$\text{Güvenirlilik} = [\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})] \times 100$$

Tablo 1. Araştırmanın güvenilirlik sonucu

		Uyuşma yüzdesi	
BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri	2018 SBDÖP		
		Toplam	% 92

Şekil 1. 2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri(UN, 2015)

Analiz süreci, Şekil 1’de belirtilen ve toplam 17 hedeften oluşan 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerine göre gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, 21. Yüzyılda Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerine göre SBDÖP’de yer alan; özel amaçlar, kazanım, beceri ve değerlerin analizleri sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve Türkiye SBDÖP’nin yapısal olarak karşılaştırılması.

Tablo 2

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
1. Yoksulluğa son	Özel amaçlar
<p>“2030’a kadar yoksul ve kırılgan durumdakilerin dayanıklılığının oluşturulması ve onların iklimle ilgili şiddetli olağanüstü olaylara ve diğer ekonomik, sosyal ve çevresel şoklara ve afetlere olan maruziyetlerinin ve kırılganlıklarının azaltılması” (1)</p> <p>“2030’a kadar, özellikle yoksul ve kırılgan olan her kadın ve erkeğin, ekonomik kaynaklar, konusunda eşit haklara sahip olması ve bunun yanı sıra temel hizmetler, arazi ve diğer mülkiyet çeşitleri üzerinde kontrol, miras, doğal kaynaklar, uygun yeni teknolojiler ve mikrofinans dâhil olmak üzere mali hizmetler konusundaki haklara eşit erişimin sağlanmasıdır” (2)</p> <p>“Yoksulluğu bitirecek eylemlere yönelik yatırımların hızlandırılması için, yoksullar ve cinsiyete duyarlı kalkınma stratejilerine dayalı ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde sağlam politika çerçevelerinin oluşturulması” (3)</p> <p>“Ulusal şartlara uygun sosyal koruma sistemlerinin ve ölçülerinin, zemini de kapsayacak şekilde, herkes için uygulanması ve 2030’a kadar yoksul ve kırılgan kesimin önemli ölçüde kapsanmasının sağlanması, yoksulluğu bitirecek eylemlere yönelik yatırımların hızlandırılması için, yoksullar ve cinsiyete duyarlı kalkınma stratejilerine dayalı ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde sağlam politika çerçevelerinin oluşturulması” (4)</p>	<p>“Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri” (1)</p> <p>“Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları” (2)</p> <p>“İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri” (3)</p>
	Kazanımlar
	<p>4. sınıf kazanımı: “Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır” (1,2)</p> <p>5. sınıf kazanımı: “Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder” (1,2,3)</p> <p>“Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar” (1)</p> <p>6. sınıf kazanımı: “Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır. Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder” (4)</p> <p>7. sınıf kazanımı: “Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir” (1)</p>
	Beceriler
	Çevre okuryazarlığı, empati, finansal okuryazarlık, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, mekânı algılama, politik okuryazarlık, yenilikçi düşünme, girişimcilik, iş birliği (1,2,3,4)
	Değerler
	Adalet, dayanışma, duyarlılık, eşitlik, sorumluluk, tasarruf, yardımseverlik (1,2,3,4)

Tablo 2 genel olarak değerlendirildiğinde, 2018 SBDÖP’nin özel amaçları, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden yoksulluğa son vermenin nitelikleriyle ilişkili olduğu söylenebilir. 2018 SBDÖP’nin özel amaçlarından 3 tanesi, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden yoksulluğa son vermenin içeriğiyle ilişkili olduğu

saptanmıştır. Kazanımlar başlığı incelendiğinde, 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden yoksulluğu sona erdirmeye içeriğiyle az da olsa ilişkili olduğu söylenebilir. Özellikle “bilinçli ve sağlam bir politika sürdürülmesi” ortak vurgulanan konulardır. 7. Sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımı da sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden olan yoksulluğu sona erdirmeye benzer özelliklere sahip olduğu yorumlanabilir. Ortak belirlenen konular: küresel sorunlar içerisinde belirtilen, küresel iklim değişimi, doğal afetler, açlık, terörizm ve göç konuları ile benzer olduğu söylenebilir. 2018 SBDÖP’de yer alan çevre okuryazarlığı, empati, finansal okuryazarlık, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, mekân algılama, politik okuryazarlık, yenilikçi düşünme, girişimcilik, iş birliği becerileri, 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden, yoksulluğu sona erdirmeye hedefleriyle örtüşmektedir. 2018 Sosyal bilgiler dersi (4-7) öğretim programındaki değerlere bakıldığında ise adalet, dayanışma, duyarlılık, eşitlik, sorumluluk, tasarruf, yardımseverlik isimli değerlerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden olan yoksulluğu sona erdirmeye hedefinin nitelikleriyle örtüşmektedir.

Tablo 3

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
2. Açlığın yok edilmesi	Özel amaçlar
“2030’a kadar sürdürülebilir gıda üretim sistemlerinin sağlanması ile verimliliği ve üretimi artıran, ekosistemlerin korunmasına yardımcı olan, iklim değişikliği, olağanüstü hava koşulları, kuraklık, sel ve diğer felaketlere uyum kapasitesini güçlendiren, arazi ve toprak kalitesini artıran bir şekilde iyileştiren dayanıklı ve esnek tarım uygulamalarının gerçekleştirilmesi” (1)	“Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları” (1,2)
“Tüm insanların yıl boyunca güvenli, besleyici ve yeterli gıdaya erişiminin sağlanması” (2)	Kazanımlar
“Gelişmekte olan ülkelerin, özellikle en az gelişmiş ülkelerin, tarımsal üretim kapasitesini artırmak için, gelişmiş uluslararası işbirliği dahil olmak üzere kırsal altyapı, tarımsal araştırma ve yayın hizmetleri, teknoloji geliştirme ile bitki ve hayvan gen bankaları konularında, yatırımın artırılması” (3)	4. sınıf kazanımı: “Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder” (1) “Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar” (1)
	5. sınıf kazanımı: “Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular” (1) “Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklar” (1,2)
	6. sınıf kazanımı: “Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır” (1,2,3) “Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirleri ileri sürer” (1,3)
	7. sınıf kazanımı: “Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar” (1) “Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir” (1,2,3)
	Beceriler
	“Çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, yenilikçi düşünme”

	Değerler
	“Adalet, dayanışma, duyarlılık, eşitlik, sorumluluk, tasarruf, yardımseverlik”

Tablo 3’te yer alan bilgiler değerlendirildiğinde, 2018 sosyal bilgiler dersi öğretim programının özel amaçları, kazanımlar, beceriler ve değerleri, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden açlığın yok edilmesi hedefinin nitelikleriyle yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Bu tabloda, *sürdürülebilir, kaynaklar, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, toprak, yardımlaşma* gibi konularda ortak özelliklere değinilmiştir.

Tablo 4

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
3. Sağlık ve refah	Özel amaçlar
“2030’a kadar tehlikeli kimyasallardan; hava, su ve toprak kirliliği ve kontaminasyonundan kaynaklanan ölüm ve hastalıkların kayda değer miktarda azaltılması” (1)	“İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri” (1,2)
	Kazanımlar
	4. sınıf kazanımı: “Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar” (2)
“Finansal risk koruması, kaliteli temel sağlık bakım hizmetlerine erişim ve herkes için güvenli, etkili, kaliteli ve uygun fiyatlı zaruri ilaç ve aşılar erişim de içerilecek şekilde genel sağlık sigortasının (GSS) oluşturulması” (2)	5. sınıf kazanımı: “Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular” (1)
	6. sınıf kazanımı: “Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur” (1,2)
	7. sınıf kazanımı: “Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir. Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir” (1,2)
	Beceriler
	“Finansal okuryazarlık, gözlem, öz denetim, yenilikçi düşünme”(1,2)
	Değerler
	“Duyarlılık, aile birliğine önem verme, sorumluluk, yardımseverlik, dayanışma” (1,2)

Tablo 4’te bulgular değerlendirildiğinde, 2018 SBDÖP’nin özel amaçları, becerileri ve değerleri, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden sağlık ve refah hedefinin nitelikleriyle yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Nitekim 4., 5., 6. ve 7. sınıf kazanımları içerik olarak benzer özelliklere sahip olduğu saptanmıştır. Bu bulgular doğrultusunda, insanların küresel çapta meydana gelen olaylara karşı duyarlı olmaları hedeflenmektedir. Aynı şekilde sosyal bilgiler dersinde de çocukların yerel, ulusal ve küresel çapta oluşan sorunlara karşı bilinçli ve duyarlı davranışlar sergileyen bireyler olmaları amaçlanmaktadır. Öte yandan *finansal okuryazarlık*,

duyarlılık, sorunların kaynakları gibi konuların ortak olduğu söylenebilir.

Tablo 5

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
4. Kaliteli eğitim	Özel amaçlar
<p>“Herkes için kapsayıcı ve hakkaniyetli eğitimi sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkânlarını teşvik etmek” (1)</p> <p>“2030’a kadar ilgili ve etkili eğitim çıktılarını yol açacak şekilde, tüm çocukların ücretsiz, hakkaniyetli ve kaliteli ilk ve orta öğretimi tamamlamasının temin edilmesi” (2)</p> <p>“2030’a kadar eğitimdeki cinsiyet eşitsizliklerinin son verilmesi ve özürlü insanlar, yerli insanlar ve savunmasız durumdaki çocuklar da dâhil olmak üzere savunmasız herkesin her seviyede öğretime ve mesleki eğitime eşit erişiminin temin edilmesi” (3)</p> <p>“2030’a kadar diğer konuların yanı sıra, sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları için eğitim, insan hakları, cinsiyet eşitliği, barışçıl ve şiddete başvurmeyen kültürün yaygınlaştırılması, dünya vatandaşlığı ve kültürel çeşitliliğin değerinin bilinmesi ile kültürün sürdürülebilir kalkınmaya olan katkısı da dâhil olmak üzere, herkesin sürdürülebilir kalkınmanın yaygınlaşması için gerekli bilgi ve yetenekleri elde etmesinin temin edilmesi” (4)</p> <p>“2030’a kadar istihdam, insana yakışır işler ve girişimcilik için teknik ve mesleki yetenekler de dâhil olmak üzere gerekli yeteneklere sahip genç ve yetişkin sayısının büyük oranda artırılması” (5)</p>	<p>“Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri” (1,2,3,4)</p> <p>“Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları” (1)</p> <p>“Millî, manevi değerleri temel alarak ve evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri” (3)</p> <p>“İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri” (4)</p> <p>“Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması amaçlanmaktadır” (1,2,3)</p>
	Kazanımlar
	<p>4. sınıf kazanımı:</p> <p>“Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanır” (1,2,3)</p> <p>“Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar” (1,2,3,4)</p> <p>“Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri araştırarak örnekler verir” (4)</p> <p>“Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır” (4)</p> <p>“Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir” (5)</p> <p>5. sınıf kazanımı:</p> <p>“Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnekler verir” (1,2,3,4,5)</p> <p>“Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler” (4)</p> <p>“Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder” (4)</p> <p>“Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihî gelişimini değerlendirir” (4)</p> <p>6. sınıf kazanımı:</p> <p>“Bireyin gelişiminde ve toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal, kültürel ve tarihî bağların etkisini analiz eder” (1,2,3)</p> <p>“Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklı cinsiyet, sosyo-ekonomik ve kültürel gruplara karşı ön yargıları sorgular” (1,2,3)</p>

<p>“Türkiye ekonomisinin gelişmesi ile nitelikli insan gücü arasındaki ilişkiyi açıklar” (1,2,3,4,5) “İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır” (3,4) “Uluslararası popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkisini sorgular” (4) 7. sınıf kazanımı: “Çeşitli kültürlerle yönelik sahip olduğu kalıp yargıları sorgular” (4)</p>
Beceriler
<p>“Araştırma, eleştirel düşünme, girişimcilik, kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, iş birliği, kara verme, yenilikçi düşünme”</p>
Değerler
<p>“Eşitlik, sorumluluk, çalışkanlık, bilimsellik, duyarlılık”</p>

Tablo 5’te verilen bilgilere bakıldığında, 2018 SBDÖP’de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden olan kaliteli eğitim hedefinin özellikleriyle yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Burada ortak olan nokta; *kültür, meslek seçimi, insan hakları, öğrenme, nitelikli eğitim* gibi konuların varlığıdır. Bu açıklamalardan anlaşıldığı gibi kaliteli eğitim hedefine uygun kazanım, beceri ve değer yer almaktadır. Özellikle herkes için *kapsayıcı eğitim, kültürel çeşitlilik, girişimcilik* gibi konulara ağırlık verilmesi dikkat çekicidir. 4. 5. ve 6. sınıf kazanımlarıyla yapısal olarak daha fazla örtüştüğü görülmektedir.

Tablo 6

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
5. Cinsiyet eşitliği	Özel amaçlar
<p>“Kadınların, politik, ekonomik ve sosyal yaşamda her düzey karar alma mekanizmasına tam ve etkili katılımı ve liderlik için eşit fırsatların temin edilmesi” (1)</p> <p>“Cinsiyet eşitliğinin desteklenmesi ile kadınların ve kızların her seviyede güçlendirilmesi için sağlam politikaların ve uygulanabilir yasaların hayata geçirilmesi ve kuvvetlendirilmesi” (2)</p>	<p>“Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri” (1,2)</p> <p>“İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri” (1,2)</p> <p>“Özgür birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması amaçlanmaktadır” (1,2)</p>
	Kazanımlar
	<p>4. sınıf kazanımı: “Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar” (1,2) “Çocuk olarak sahip olduğu haklara örnekler verir” (1,2)</p> <p>5. sınıf kazanımı: “Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnekler verir” (2)</p>

	<p>“Temel hakları ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar” (1,2)</p> <p>6. sınıf kazanımı:</p> <p>“Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklı cinsiyet, sosyo-ekonomik ve kültürel gruplara karşı ön yargıları sorgular” (1,2)</p> <p>“Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır” (1,2)</p> <p>“Türk tarihinden ve güncel örneklerden yola çıkarak toplumsal hayatta kadına verilen değeri fark eder (pozitif ayrımcılık, ekonomik, siyasal ve toplumsal temsil gibi olumlu, kadına şiddet ve cinsiyet ayrımcılığı gibi olumsuz konular üzerinde durulur” (1,2)</p> <p>7. Sınıf kazanımı:</p> <p>“Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder”</p>
	Beceriler
	“Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, işbirliği, girişimcilik, sosyal katılım, yenilikçi düşünme”
	Değerler
	“Adalet, aile birliğine önem verme, duyarlılık, eşitlik, saygı ve sevgi, yardımseverlik”

Tablo 6’da yer alan bulgular değerlendirildiğinde, 2018 SBDÖP’nin özel amaçları, kazanımları, becerileri ve değerleri, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden olan cinsiyet eşitliği hedef özellikleriyle yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Ancak sınıf düzeyi açısından değerlendirildiğinde, 7. sınıf kazanımların, toplumsal birliktelik, cinsiyet eşitliği gibi konuların demokratik değerlerin uygulama süreçleriyle ilgili kazanımlara uygun olduğu belirlenmiştir. Bu bölümde dikkat çeken bir başka konu BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden cinsiyet eşitliği ve buna yönelik niteliklerin sosyal bilgiler öğretim programıyla benzer içeriklere sahip olmasıdır.

Tablo 7

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
6. Sağlıklı suya erişim	Özel amaçlar
“2030’a kadar her sektörde su kullanımı verimliliğinin artırılması ve su kısıntısının dikkate alınması için tatlı suyun sürdürülebilir bir şekilde çıkarılması ve tedarik edilmesinin sağlanması ve su kısıntısından mağdur olan	“Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları” (1)
	Kazanımlar

insan sayısının kayda değer miktarda azaltılması" (1)	<p>4. sınıf kazanımı: "Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler" "Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır"</p> <p>5. sınıf kazanımı: ----(uygun kazanım yok)</p> <p>6. sınıf kazanımı: "Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir" (1) "Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder" (1)</p> <p>7. sınıf kazanımı:----- (uygun kazanım yok)</p>
	Beceriler
	"Çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, gözlem, mekânı algılama, konum analizi, yenilikçi düşünme" (1)
	Değerler
	"Duyarlılık, sorumluluk, tasarruf" (1)

Tablo 7'de yer alan bilgiler incelendiğinde, 2018 SBDÖP'de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *sağlıklı suya erişim* hedefinin içeriğiyle az da olsa yapısal olarak örtüşmektedir. Ancak sınıf düzeyi açısından değerlendirildiğinde, 5. ve 7. Sınıf kazanımlarına uygun nitelikler belirlenememiştir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan konu, *sürdürülebilir* temasıdır. Bilindiği gibi dünyamızın geleceği için daha iyi, ferah, temiz bir çevre ve kaliteli bir yaşam için sağlıklı bir çevre ve temiz bir suya erişim gereklidir. Bu nedenle sosyal bilgiler dersi de birey, toplum ve çevre ile ilgili kazanımlara sahip olmakla birlikte sağlıklı suya erişim için de uygun kazanım eklenebilir.

Tablo 8

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
7. Erişilebilir temiz enerji	Özel amaçlar
"Dünyamızın farklı bölgelerinde bulunan enerji kaynaklarının ne olduğunu öğrenme"	"Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları"
"Yenilenebilir ve yenilenemeyen enerji kaynaklarını öğrenme"	
"Dünyamızın farklı bölgelerinde, erişilebilir ve yeterli enerji kaynaklarının neler olduğunu öğrenme"	
	Kazanımlar
	<p>4. sınıf kazanımı: "İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar. (Kaynakların sınırlılığı, fayda ve maliyet dengesi göz önüne alınacaktır)" "Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır (Sahip olduğu kaynakları bilinçli kullanarak tasarrufta bulunması gerektiği vurgulanır)</p> <p>5. sınıf kazanımı:--- (uygun kazanım yok)</p> <p>6. sınıf kazanımı:"Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder" (Yenilenebilir ve yenilenemeyen kaynakların önemi vurgulanır).</p> <p>7. sınıf kazanımı:--- (uygun kazanım yok)</p>
	Beceriler

	Araştırma, çevre okuryazarlığı, iş birliği, yenilikçi düşünme
	Değerler
	Duyarlılık, eşitlik, tasarruf, dayanışma

Tablo 8'e bakıldığında, bu hedef alanıyla ilgili dikkat çeken nokta, 2018 SBDÖP'nin özel amaçlarından bir tane ve 4. ve 6. sınıf kazanımlarıyla yapısal olarak BM. sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *erişebilir enerji kaynaklarıyla* örtüştüğü belirlenmiştir. Ancak beceri ve değerlerle az da olsa ilişkili olduğu saptanmıştır. Özellikle sosyal bilgiler dersinde ekonomi konularını göz önünde bulundurursak buna yönelik özel amaç ve kazanım eklenebilir.

Tablo 9

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
8. İstihdam ve ekonomik büyüme	Özel amaçlar
<p>"Sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik kalkınmayı sağlamak, tam ve üretken istihdamı ve insan onuruna yakışır işleri yaygınlaştırmak" (1)</p> <p>"2030'a doğru tüketim ve üretimde küresel kaynak verimliliğinin artan biçimde iyileştirilmesi ve gelişmiş ülkelerin önderliğinde, sürdürülebilir üretim ve tüketim 10 yıllık çerçeve programlarıyla da uyumlu olacak şekilde, ekonomik büyümenin çevresel bozulmalardan ayrıştırılması için çaba gösterilmesi" (2)</p> <p>"2030'a kadar gençleri ve engelli insanları da içerecek şekilde tüm erkek ve kadınlar için tam ve üretken istihdam ve insana yakışır işlere ve eşit değerde işe eşit ücrete ulaşılması" (3)</p> <p>"İşçi haklarının korunması ve özellikle kadın göçmen işçiler ve riskli işlerde çalışanlar olmak üzere tüm çalışanlar için güvenli ve emniyetli iş ortamlarının yaygınlaştırılması" (4)</p>	<p>"Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri" (1,2)</p> <p>"Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları" (1,2)</p> <p>"Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları" (2)</p> <p>"Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları" (1,3,4)</p>
	Kazanımlar
	<p>4. sınıf kazanımı: "Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur" "Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır"</p> <p>5. sınıf kazanımı: "Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder" "Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder" "İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir"</p> <p>6. sınıf kazanımı: "Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirler ileri sürer" (1,2) "Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur" (1) "Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir" (1,2,3,4)</p>

	<p>“Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder” (1,2)</p> <p>“Türkiye’nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar” (1,2,3,4)</p> <p>“Türkiye ekonomisinin gelişmesi ile nitelikli insan gücü arasındaki ilişkiyi açıklar, ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır” (1,2,3,4)</p> <p>7. sınıf kazanımı: “Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar. (Yeni mesleklerin yanı sıra halen icra edilen meslekleri de inceler, kendi kişisel özellikleri, yetenekleri ve ilgilerini bu mesleklerin gerekleri ile kıyaslar ve kişisel kariyerine dair kararlar alır) (1,2,3,4)</p>
	Beceriler
	<p>“Araştırma, çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, finansal okuryazarlık, girişimcilik, yenilikçi düşünme”</p>
	Değerler
	<p>“Sorumluluk, tasarruf, duyarlılık, adalet, bilimsellik”</p>

Tablo 9’da yer alan bilgiler incelendiğinde, 2018 SBDÖP’de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *istihdam ve ekonomik büyüme* hedefinin içeriğiyle yapısal olarak örtüşmektedir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan konular, *eşitlik, ekonomi, kaynaklar, sürdürülebilir ve çevre*’dir.

Tablo 10

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
9. Sanayi, yenilikçilik ve altyapı	Özel amaçlar
<p>“Dayanıklı altyapılar inşa etmek, sürdürülebilir ve kapsayıcı sanayileşmeyi yaygınlaştırmak ve yenilikçiliği teşvik etmek” (1)</p> <p>“Herkes için adil ve satın alınabilir erişim odağıyla, ekonomik kalkınma ve insan refahını desteklemek için, bölgesel ve sınır ötesi altyapıyı da içerecek şekilde, kaliteli, güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapıların geliştirilmesi” (2)</p>	<p>“Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları” (1,2)</p> <p>“Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları”</p> <p>“Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları” (1,2)</p>
	Kazanımlar
	<p>4. sınıf kazanımı: “Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir” (1)</p> <p>5. sınıf kazanımı:</p>

	<p>“Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır” (2)</p> <p>6. sınıf kazanımı:</p> <p>“Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirleri sunar” (1,2).</p> <p>“Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar” (1,2).</p> <p>“Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir” (1,2).</p> <p>“Türkiye ekonomisinin gelişmesi ile nitelikli insan gücü arasındaki ilişkiyi açıklar”</p> <p>“Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz eder” (1,2).</p> <p>7. sınıf kazanımı:</p> <p>“Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceler” (2).</p> <p>“Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim ağında meydana getirdiği değişimleri analiz eder” (1,2).</p>
	Beceriler
	“Değişim ve sürekliliği algılama, finansal okuryazarlık, girişimcilik, iş birliği, yenilikçi düşünme”
	Değerler
	“Bilimsellik, çalışkanlık, sorumluluk, tasarruf”

Tablo 10’da yer alan bilgiler incelendiğinde, 2018 SBDÖP’de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *sanayi, yenilikçilik ve altyapı* hedefinin içeriğiyle az da olsa yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan konular, *ekonomi ve yenilikçi* temasıdır.

Tablo 11

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
10. Eşitsizliklerin azaltılması	Özel amaçlar
“2030’a kadar yaş, cinsiyet, engel, ırk, etnik köken, soy, din veya ekonomik veya başka bir durumuna bakılmaksızın herkesin sosyal, ekonomik ve politik içermesinin sağlanması ve desteklenmesi” (1)	“Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri” ((1,2)
“Ayrımcılığa yol açan yasaların, politikaların ve uygulamaların bitirilmesi ve bu bağlamda uygun yasaların, politikaların ve eylemlerin yaygınlaştırılması yollarını da içerecek şekilde fırsat eşitliğinin temin edilmesi ve sonuçların eşitsizliğin azaltılması” (2)	“İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri” (1,2)
“2030’a kadar nüfusun en alt %40’lık kesiminin gelirinin ulusal ortalamadan daha fazla oranda	“Özgür birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması amaçlanmaktadır” (1,2)
	Kazanımlar

büyümesinin artan derecede başarılması ve sürekli hale getirilmesi" (3)	4. sınıf kazanımı: "Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar" (1,2) "Çocuk olarak sahip olduğu haklara örnekler verir" (2)
	5. sınıf kazanımı: "Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır" (1,2) "Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnekler verir" (1,2)
	6. sınıf kazanımı: "Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklı cinsiyet, sosyo-ekonomik ve kültürel gruplara karşı ön yargıları sorgular" (1,2,3) "Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır" (1,2) "Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur" (1,2)
	7. sınıf kazanımı: "Çeşitli kültürlere yönelik sahip olduğu kalıp yargıları sorgular"(2,3)
	Beceriler
	"Empati, finansal okuryazarlık, girişimcilik, iş birliği, kalıp yargı ve önyargıyı fark etmek, politik okuryazarlık, problem çözme"
	Değerler
"Adalet, dayanışma, duyarlılık, eşitlik, özgürlük, sevgi, saygı, sorumluluk, yardımseverlik"	

Tablo 11'de yer alan bilgiler incelendiğinde, 2018 SBDÖP'de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *eşitsizliklerin azaltılması* hedefinin içeriğiyle az da olsa yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan konular, *eşitlik, herkesin sahip olması gereken haklar'dır*.

Tablo 12

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
11. Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar	Özel amaçlar
"Dünya'nın kültürel ve doğal mirasını korumak ve sahip çıkmak için çalışmalarını desteklemek" (1) "Ulusal ve bölgesel kalkınma planlama faaliyetlerini kuvvetlendirerek, kent çevresi ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi" (2)	"Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri" (1) "Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri"(2)

<p>“İklim değişikliğine karşı emisyon azaltılması, uyumu ve afetlere karşı dayanıklılığı dikkate alan; yeni hazırlanacak olan Hyogo Çerçevesi ve her düzeyde bütüncül afet risk yönetimiyle uyumlu entegre politika ve planları benimseyen, geliştiren ve uygulayan şehir ve yerleşim yeri sayısının ciddi miktarda artırılması” (3)</p>	<p>“Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları” (1,3)</p> <p>“Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları” (1,2,3)</p>
Kazanımlar	
<p>4. sınıf kazanımı:</p>	
<p>“Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır” (1)</p>	
<p>“Farklı kültürlerle saygı gösterir” (1)</p>	
<p>5. sınıf kazanımı:</p>	
<p>“Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir” (1)</p>	
<p>“Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler” (1,2)</p>	
<p>“Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder” (1)</p>	
<p>6. sınıf kazanımı:</p>	
<p>“Sosyal, kültürel ve tarihi bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz eder” (1,2).</p>	
<p>“Tarihî ticaret yollarının toplumlar arası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü açıklar” (1,2).</p>	
<p>“Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” (2,3)</p>	
<p>7. sınıf kazanımı:</p>	
<p>“Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir” (1)</p>	
<p>“Örnek incelemeler yoluyla geçmişten günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur” (1,2,3)</p>	
<p>“Türkiye’de nüfusun dağılımını etkileyen faktörlerden hareketle Türkiye’nin demografik özelliklerini yorumlar” (2)</p>	
Beceriler	
<p>“Çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, iş birliği, gözlem, konum analizi, mekân algılama, yenilikçi düşünme”</p>	
Değerler	
<p>“Adalet, estetik, dayanışma, barış, eşitlik, sorumluluk, tasarruf”</p>	

Tablo 12’de yer alan bilgilere bakıldığında, 2018 SBDÖP’de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *sürdürülebilir şehirler ve topluluklar* hedefinin içeriğiyle az da olsa yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan

konular, kültür, miras, sürdürülebilir, çevre, insan ve çevre etkileşimi ve kaynaklar'dır.

Tablo 13

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
12. Bilinçli üretim ve tüketim	Özel amaçlar
<p>"Sürdürülebilir üretim ve tüketim modellerini temin etmek" (1)</p> <p>"2030'a kadar doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve verimli kullanımının sağlanması" (2)</p> <p>"2020'ye kadar kabul edilmiş uluslararası çerçevelerle uyumlu olacak şekilde kimyasalların ve tüm atıkların yaşam döngüsü boyunca çevreye duyarlı yönetiminin sağlanması ile insan sağlığına ve çevreye olan zararlı etkilerinin en aza indirilebilmesi için bu atıkların havaya, suya ve toprağa salınımının kayda değer miktarda azaltılması" (3)</p> <p>"Gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir üretim ve tüketim modellerine geçmesi için bilimsel ve teknolojik kapasitelerini geliştirmeleri için desteklenmeleri" (4)</p> <p>"2030'a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünleri teşvik eden sürdürülebilir turizm için sürdürülebilir kalkınma etkilerini izleyebilmek için araçlar geliştirilmesi ve uygulanması" (5)</p> <p>"2030'a kadar her yerdeki insanların sürdürülebilir kalkınma ve doğayla uyumlu yaşam tarzları hakkında gerekli bilgilere ve farkındalığa sahip olmalarının temin edilmesi" (6)</p>	<p>"Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları" (1,3,4,5)</p> <p>"Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri" "Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları" (4)</p> <p>"Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları" (4)</p> <p>"Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları" (1,2,3,4,5,6)</p> <p>"Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlaki gözetmeleri" (1,2,3,4,5,6)</p>
	Kazanımlar
	<p>4. sınıf kazanımı:</p> <p>"İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar" (1,2,3,4,5,6)</p> <p>"Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler" (1,2,3,4,5,6)</p> <p>"Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır" (2,3)</p> <p>5. sınıf kazanımı:</p> <p>"Temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını analiz eder" (1,2)</p> <p>"İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir" (1,2)</p> <p>6. sınıf kazanımı:</p> <p>"Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder" (1,2)</p> <p>"Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir" (1,2,3,4,5,6)</p> <p>"Türkiye ekonomisinin gelişmesi ile nitelikli insan gücü arasındaki ilişkiyi açıklar" (1,2,3,4,5,6)</p> <p>"Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz eder" (3,4,5,6)</p> <p>7. sınıf kazanımı:</p>

	“Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar” (2,3)
	Beceriler
	“Çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, finansal okuryazarlık, girişimcilik, politik okuryazarlık, yenilikçi düşünme”
	Değerler
	“Bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, sorumluluk, tasarruf, eşitlik”

Tablo 13'te yer alan bilgiler incelendiğinde, 2018 SBDÖP'de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *bilinçli üretim ve tüketim* hedefinin içeriğiyle yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan konular, *üretim, tüketim, sürdürülebilir, kaynaklar, bilimsel ve teknolojik gelişim, ekonomi, doğal ve çevre* kavramlarıdır.

Tablo 14

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
13. İklim değişikliğiyle mücadele	Özel amaçlar
“İklim değişikliği ve etkileri ile mücadele etmek için acil olarak harekete geçmek” (1)	“Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri” (1,2)
“Tüm ülkelerde iklim değişikliğiyle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılık ve uyum kapasitesinin artırılması” (2)	Kazanımlar
	4. sınıf kazanımı: “Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar” (2)
	5. sınıf kazanımı: “Yaşadığı çevrede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar” (1,2) “Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular” (2) “Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklar” (2)
	6. sınıf kazanımı: “Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur” (1,2)
	7. sınıf kazanımı: “Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir” (1,2)
	Beceriler
	“Çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, mekânı algılama, problem çözme”
	Değerler
	“Sorumluluk, dayanışma, duyarlılık”

Tablo 14'te yer alan bilgilere bakıldığında, 2018 SBDÖP'de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *iklim değişikliği ile mücadele* hedefinin içeriğiyle az da olsa yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan konular, *iklim ve doğal* temasıdır.

Tablo 15

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
14. Sudaki yaşam	Özel amaçlar
<p>"Sürdürülebilir kalkınma için okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını muhafaza etmek ve sürdürülebilir şekilde kullanmak" (1)</p> <p>"İstedığımız Gelecek" belgesinin 158. paragrafında da belirtildiği gibi okyanusların ve kaynaklarının muhafazası ve sürdürülebilir kullanımı konusunda yasal çerçeveyi belirleyen BMDHS'de yansıtıldığı şekilde okyanusların ve kaynaklarının sürdürülebilir kullanımının ve muhafazasının güçlendirilmesi" (2)</p> <p>"Her düzeyde bilimsel işbirliği yolunu da içerecek şekilde okyanus asitlenmesinin irdelenmesi ve en aza indirilmesi" (3)</p>	<p>"Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları" (1,2,3)</p> <p>"Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri" (1,2,3)</p> <p>"Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları" (2,3)</p>
	Kazanımlar
	<p>4. sınıf kazanımı: "Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar (Öğrencinin yaşadığı çevrede karşılaşma olasılığı olan doğal afetlere öncelik verilir).</p> <p>"Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır. (Sahip olduğu kaynakları bilinçli kullanarak tasarrufta bulunması gerektiği vurgulanır)</p> <p>5. sınıf kazanımı: "Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular"</p> <p>6. sınıf kazanımı: "Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirler ileri sürer" (2,3)</p> <p>7. sınıf kazanımı: "Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder"(1)</p>
	Beceriler
	"Çevre okuryazarlığı, araştırma, değişim ve sürekliliği algılama, gözlem, iş birliği, mekânı algılama ve yenilikçi düşünme"
	Değerler
	"Sorumluluk, tasarruf, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, bilimsellik"

Tablo 15'te yer alan bilgiler incelendiğinde, 2018 SBDÖP'de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma

hedeflerinden *sudaki yaşam* hedefinin içeriğiyle az da olsa yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan konular, *kaynaklar*, *korumak* (*muhafaza etmek*), *sürdürülebilir*, *bilimsel gelişim ve gelecek yaşam içeriğidir*.

Tablo 16

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
15. Karadaki yaşam	Özel amaçlar
“Karasal ekosistemleri korumak, yenilemek ve sürdürülebilir kullanımını teşvik etmek, ormanları sürdürülebilir yönetmek, çölleşmeyle mücadele etmek, toprakların verimlilik kaybını durdurmak ve tersine çevirmek ve biyoçeşitlik kaybını durdurmak” (1)	“Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri” (1,2,3).
“2020’ye kadar, uluslararası anlaşmaların getirdiği yükümlülükler doğrultusunda, özellikle ormanlar, sulak alanlar, dağlar ve kurak alanlar olmak üzere, kara ve iç tatlı su ekosistemlerinin ve bunların hizmetlerinin korunması, restore edilmesi ve sürdürülebilir kullanılması” (2)	“Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları” (1,2,3)
“Ekosistemlerin ve biyolojik çeşitlilik değerlerinin ulusal ve yerel planlara, kalkınma süreçlerine ve yoksulluk azaltma stratejilerine ve hesaplarına dâhil edilmesi” (3)	Kazanımlar
	4. sınıf kazanımı: “Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır (Sahip olduğu kaynakları bilinçli kullanarak tasarrufta bulunması gerektiği vurgulanır)
	5. sınıf kazanımı: “Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular”(1)
	6. sınıf kazanımı: “Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur”(1,2,3) “Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder” (1,2)
	7. sınıf kazanımı: “Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir” (2,3)
	Beceriler
	“Çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, gözlem, politik okuryazarlık, yenilikçi düşünme, mekânı algılama”
	Değerler
	“Adalet, duyarlılık, sorumluluk, tasarruf, eşitlik”

Tablo 16’da yer alan bilgiler incelendiğinde, 2018 SBDÖP’de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *karadaki yaşam* hedefinin içeriğiyle yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan konular, *sürdürülebilir*, *korumak* ve *yenilik* olduğu söylenebilir.

Tablo 17

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
16. Barış ve adalet	Özel amaçlar
<p>“Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumları yaygınlaştırmak, herkesin adalete erişimini sağlamak, her seviyede etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumları inşa etmek” (1)</p> <p>“Ulusal yasalar ve uluslararası anlaşmalar doğrultusunda kamunun bilgiye erişiminin sağlanması ve özgürlüklerin korunması” (2)</p> <p>“Sürdürülebilir kalkınma için ayrımcı olmayan yasa ve politikaların yaygınlaştırılması ve uygulanmasının sağlanması” (3)</p> <p>“Ulusal ve uluslararası düzeylerde hukukun üstünlüğünün yaygınlaştırılması ve herkes için adalete eşit erişimin sağlanması” (4)</p> <p>“Her düzeyde, hassas, kapsayıcı, katılımcı ve temsiliyetçi karar almanın temin edilmesi” (5)</p>	<p>“Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri” (1)</p> <p>“Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri” (2,4)</p> <p>“Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları” (2)</p> <p>“Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine özgü görüşler ileri sürmeleri” (5)</p> <p>“İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye’si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri” (3)</p> <p>“Millî, manevi değerleri temel alarak ve evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri” (1,2,3,4,5)</p>
	Kazanımlar
	<p>4. sınıf kazanımı: “Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar” (2)</p> <p>5. sınıf kazanımı: “Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir” (1)</p> <p>6. sınıf kazanımı: “Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklı cinsiyet, sosyo-ekonomik ve kültürel gruplara karşı ön yargıları sorgular” (1,4) “Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır” (1,4,5) “Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur” (1,2,3) “Toplumsal hayatımızda demokrasinin önemini açıklar” (1,5) “Türkiye Cumhuriyeti’nin etkin bir vatandaşı olarak hak ve sorumluluklarının anayasal güvence altında olduğunu açıklar” (2, 3, 4)</p> <p>7. sınıf kazanımı:</p>

	“Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir” (3, 5)
	Beceriler
	“Sosyal katılım, eleştirel düşünme, iş birliği, empati, kanıt kullanma, karar verme, politik okuryazarlık, problem çözme”
	Değerler
	“Adalet, bağımsızlık, barış, dürüstlük, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik”

Tablo 17’de yer alan bilgiler incelendiğinde, 2018 SBDÖP’de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *barış ve adalet* hedefinin içeriğiyle yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan konular, *barış, adalet, toplum, katılımcı, özgürlük, yasalar, sürdürülebilir, karar almak, politik okuryazarlık* içerikleridir.

Tablo 18

BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefi	SBDÖP
17. Uygulama araçları	Özel amaçlar
“Bilim, teknoloji ve inovasyona erişim üzerine Kuzey-Güney, Güney-Güney ve üç taraflı bölgesel ve uluslararası işbirliğinin artırılması ve özellikle BM seviyesinde olmak üzere mevcut mekanizmalar arasında daha iyi koordinasyonun sağlanması ile küresel teknoloji kolaylaştırma mekanizması aracılığıyla karşılıklı anlaşılabilir koşullarda bilgi paylaşımının geliştirilmesi” (1)	“Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları” (1) “Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlaki gözetmeleri” (1) “Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri” (1)
“Politika işbirliği ve tutarlılığını da içerecek şekilde küresel makroekonomik istikrarın geliştirilmesi” (2)	Kazanımlar
	4. sınıf kazanımı: “Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir. (Örnek girişimciler ve onların başarı öyküleri üzerinde durulur). “Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır. (Araştırdığı bir ülkenin önemli özelliklerini görsel materyaller kullanarak sınıfta tanıtması sağlanır).
	5. sınıf kazanımı: “İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir” (1,2) “Yaşadığı yer ve çevresinin ülkemiz ile diğer ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerdeki rolünü araştırır” (1,2)
	6. sınıf kazanımı: “Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirler ileri sürer” (1) “Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar” (1)

<p>“Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur” (1,2)</p> <p>7. sınıf kazanımı:</p> <p>“İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir” (1)</p> <p>“Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır” (1)</p> <p>“Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceler” (1)</p> <p>“Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim ağında meydana getirdiği değişimleri analiz eder” (1)</p>
Beceriler
<p>“Araştırma, çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık, girişimcilik, iletişim, iş birliği, politik okuryazarlık, yenilikçi düşünme”</p>
Değerler
<p>“Bilimsellik, adalet, çalışkanlık, dürüstlük, sorumluluk, tasarruf”</p>

Tablo 18’de yer alan bilgiler değerlendirildiğinde, 2018 SBDÖP’de bulunan özel amaçlar, kazanımlar, beceriler ve değerlerin, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden *uygulama araçları* hedefinin içeriğiyle yapısal olarak örtüştüğü söylenebilir. Ancak sınıf düzeyi açısından değerlendirildiğinde, 4. sınıf kazanımlarına uygun özellikler belirlenememiştir. Bu bulgulardan da anlaşıldığı gibi ortak vurgulanan konular, *bilim ve teknoloji, yenilikçi, politik okuryazarlık, bilgiye ulaşma ve paylaşma, işbirliği*, konuları olduğu söylenebilir.

Sonuç Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmanın bulgularından hareketle sonuçlara yer verilmiş ve literatür desteğiyle tartışılmıştır. Ayrıca bazı öneriler de yapılmıştır.

Sürdürülebilir kalkınma, 21. yüzyılda dünyamızda meydana gelen ekonomik, sosyal, siyasi, teknolojik, kültürel ve benzeri alanlarda oluşan sorunların çözümünde hedefler ortaya koyan disiplinler arası bir alandır. Söz konusu sürdürülebilir kalkınma sadece ekonomi, sosyal, çevre ve buna yönelik konularla ilgili olmadığı eğitim ve kültürel konuları da kapsadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle literatürde, sürdürülebilir kalkınma için eğitim, sürdürülebilir kalkınma için çevre eğitimi, gibi çalışma alanlarında etkili hedefler belirlemiştir. Bu bağlamda Birleşmiş Milletler tarafından 17 sürdürülebilir kalkınma hedefi oluşturulmuş ve uygulamaya geçilmiştir. Bu hedefler, Türkiye’de ilköğretim programları içerisinde SBDÖP’nün özel amaçları, kazanımları, becerileri ve değerlerle yapısal olarak ne kadar örtüştüğünü ortaya koymuştur.

Sosyal bilgiler dersi de sürdürülebilir kalkınma gibi disiplinler arası bir çalışma alanına sahiptir. Öğretim programlarında bulunan kazanım, beceri ve değerler bu hedeflere göre geliştirilebilir. Bu bağlamda sosyal bilgiler ve coğrafya gibi derslerin öğretim programlarında, bilgi, beceri ve değerler için sürdürülebilir kalkınma hedeflerine uygun kazanım ve içerikler eklenerek (Wade, 2002), öğrencilerin günümüz dünya konularını, öğrenmeleri desteklenebilir.

Sürdürülebilir kalkınma hedefleri, sürdürülebilir kalkınma için eğitim konusunu da kapsadığına göre okula yönelik öğretim programları ile ilişkilendirilmiş ve hedefler, etkili bir planlama ile öğretim programlarına entegre edilmeye çalışılmıştır. Nitekim sürdürülebilir kalkınma için eğitim, sadece basit bir çevre programı ile ilgili hedefler sunmaz, aynı zamanda öğrencilerin düşünme becerilerini destekler, uygun değerlerle bağlantılar sunar (Jickling, 1994). Bu nedenle bu araştırma sonuçlarından da anlaşıldığı gibi sosyal bilgiler dersi (4-7) öğretim programının özel amaçları, kazanım, beceri ve değerleri, yapısal olarak 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerine göre uygun içeriklere sahip olduğu söylenebilir. Özellikle bu araştırma sonuçlarına göre SBDÖP'nin öğrenme alanları içerisinde (1) üretim, dağıtım ve tüketim, (2) insanlar, yerler ve çevreler, (3) etkin vatandaşlık, (4) bilim teknoloji ve toplum, (5) birey ve toplum, (6) küresel bağlantılar, (7) kültür ve miras konularına yönelik kazanım, beceri ve değerlerin yapısal olarak içerikleri en fazladan en aza doğru, BM. Sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle örtüşmektedir.

SBDÖP'nin özel amaçları, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle yapısal olarak daha az örtüştüğü saptanmıştır. Sınıf düzeyine göre 4. sınıf sosyal bilgiler dersinin kazanım, beceri ve değerlerinden itibaren 7. sınıfa kadar çocukların seviyelerine uygun bir şekilde sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin içeriklerine uygun kazanım, bilgi, beceri ve değerler konulabilir. Söz konusu yapılan bir araştırma sonucuna göre sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili konuları desteklemek veya güçlendirmek için sürdürülebilirlik konuları eklenebilir (Buhanan & Crawford, 2015). Bunun etkili bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmenlerin becerilerini arttırmak adına sürdürülebilir kalkınma eğitime uygun programlarla desteklenen öğretmenlerin becerilerinin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kennelly, Taylor, & Maxwell, 2008). Bu açıklamalardan hareketle sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yönelik hazırlanan programların, öğretmenlerin mesleki becerilerini de arttırdığı yorumlanabilir. SBDÖP'nin öğretim süreci bu hedeflerle ilişkilendirilerek zenginleştirilmesi, çevre, ekonomi, kültür, toplum ve politik konuların öğrenme sürecini destekleyebilir.

Bu nedenle SBDÖP'nin içeriği güncellenirken sürdürülebilir kalkınma ile ilgili konularla zenginleştirmek, öğrencilerin günümüz dünya problemlerini daha iyi anlamalarına ve buna yönelik çözümler üretmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Hess, 2004; Kruidenier & Morrison, 2013; Shuttleworth & Marri,

2014). Hatta öğrencilerin demokratik düşünme becerilerinin geliştirilmesini de destekleyebileceği belirtilmiştir (Parker, 2003).

Sürdürülebilir kalkınma hedefleri, sürdürülebilir kalkınma eğitimini de kapsayan ve SBDÖP'nin içeriği ile ilişkili ortak konulara sahip olduğu gibi sürdürülebilir kalkınma eğitime yönelik bilgi, beceri, değer ve kavramların programda uygun bir şekilde verilmesi, içeriğinin zenginleştirilmesini sağlar. Böylece ilköğretim programları içerisinde SBDÖP'nin özel amaçları, kazanım, beceri ve değerleri yapısal olarak sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle ortak özelliklere sahip olduğu ve bunun geliştirilmesi için program geliştirme paydaşlarının ortak çalışmalarına bağlıdır. Günümüzde dünyada meydana gelen küresel problemleri de göz önünde bulundurursak bu hedeflerin, sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının iyileştirme ve geliştirme sürecine katkı sunabilir. Bu sonuçlardan da anlaşıldığı gibi BM. sürdürülebilir kalkınma hedeflerine göre amaç, kazanım, beceri ve değerlere göre bir öğretim modülü geliştirilerek etkililiği test edilebilir.

Araştırma Etik Taahhüt Metni

Yazar, yapılan bu çalışmada bilimsel etik ve alıntı kurallarına uyulduğunu taahhüt etmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yorumlanması aşamasında herhangi bir çıkar çatışması yaşanmadığını yazarlar taahhüt etmiştir.

Kaynakça

- Alım, M. (2006). Avrupa Birliği üyelik sürecinde Türkiye'de çevre ve ilköğretimde çevre eğitimi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2), s. 599-616.
- Alkış, S. ve Öztürk, M. (2007). Sustainable development in opinions of primary student teachers and pre-service teacher education in Turkey. *Geographiedidaktische Forschungen*, 42, 134-143.
- Alkış, S. (2008). Education for sustainable development in Turkey. *Bildung für Nachhaltige Entwicklung*, 30(2), 597-608.
- Bal, P., Ayas, M. Ö., Bozaykut Bük, T., Yavuz Tiftikçigil, B. ve Afacan Fındıklı, M. (2022). Sürdürülebilir Kalkınma Bağlamında Uluslararası Üniversite Sıralama İndeksleri Ve Türkiye'deki Üniversiteler. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 23(1), 331-349.
- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Buchanan, L. B. ve Crawford, E. O. (2015). Teaching for Sustainability in a Social Studies

- Methods Course: Opportunities and Challenges. *Social Studies Research and Practice*, 10(2). pp. 135-158.
- Calder, W., Clugston, R. (2005). Education for a Sustainable Future, *Journal of Geography in Higher Education*, 29(1), 7-12.
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Engin, H. (2010). Coğrafya Eğitiminde Sürdürülebilir Kalkınma, Sürdürülebilirlik Eğitimi ve Çevre Eğitimi Konularının Kazandırılması. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Esen, B., ve Saralar-Aras, İ. (2021). Designing lesson plans for sustainable development focused education in the context of teaching polygons to middle school students. In U. Karadavut, H. Şimşek, & M. Aslan (Eds.), *Proceedings of the 2nd International Academician Studies Congress*, (pp. 153-164). Holistence Publications.
- Gezer, Ş. F. (2010). Integrating Sustainability Into Early Childhood Education Through In-Service Training: An Effort Towards Transformative Learning. Unpublished Master Thesis. The Graduate School of Social Sciences. Middle East Technical University. Ankara.
- Giddings, B., Hopwood, B. ve O'Brien, G. (2002). Environment, economy and society: Fitting them together into sustainable development. *Sustainable Development*, 10, 187-196.
- Hess, D. E. (2004). Controversies about controversial issues in democratic education. *Political Science and Politics*, 37, 257-261.
- Hoepfl, M. C. (1997). Choosing qualitative research: a primer for technology education researchers. *Journal of technology education*, 9(1), 47-63.
- Houtsonen L. (2004). Geographical education for sustainable living, *Geojournal*, 60(2), pp. 147-148.
- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/student-resources/>. 2022 erişim sağlandı.
- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/2022> erişim sağlandı.
- Jickling, B. (1994). Studying Sustainable Development: Problems and Possibilities. *Canadian Journal of Education/Revue canadienne de l'éducation*, 19(3). pp. 231-240.
- Kaya, M. F. ve Tomal, N. (2011). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının sürdürülebilir kalkınma eğitimi açısından incelenmesi [Examination of the social sciences education program in the frame of sustainable development training]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 1(2), 49-65.
- Kaya, M. F. ve Tomal, N. (2011). Sosyal bilgiler dersi öğretim programının sürdürülebilir kalkınma eğitimi açısından incelenmesi [Examination of the social sciences education program in the frame of sustainable development training]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Journal of Educational Sciences Research*, 1(2), 49-65.
- Kennelly, J., Taylor, N., ve Maxwell, T.W. (2008). Addressing the challenge of preparing Australian pre-service primary teachers in environmental education: An evaluation of a dedicated unit. *Journal of Education for Sustainable Development*, 2, 141-156.
- Kruidenier, D. ve Morrison, S. (2013). Avoid the banking model in social and environmental justice education: Interrogate the tensions. *Educational Studies*, 49, 430-442.

- Lucerne Declaration on Geographical Education for Sustainable Development, (2007). (Haubrich, Reinfried, Schleicher). *Geographiedidaktische Forschungen*, 42, Reinfried,
- Miles, M.B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. USA: Sage Publications.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2018). Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). [Online]: <http://ttkb.meb.gov.tr/>.
- Nevin, E. (2008). Education and sustainable development. *Policy & Practice: Education for Sustainable Development*, 6, 49-62.
- Öz Aydın, S., Ekersoy, S., ve Özkan, B. (2022). Türkiye’de Eğitim ve Öğretim Programları, Çevre Okuryazarlığının Gerçekleştirilmesini Ne Kadar Desteklemektedir?. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(1), 66-89.
- Öztürk Demirbaş, Ç. (2011). Coğrafya dersi öğretim programında sürdürülebilir kalkınma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 595-615.
- Parker, W. C. (2003). *Teaching democracy: Unity and diversity in public life*. New York, NY: Teachers College.
- Rowe, D. (2007). Education for a Sustainable Future. *Science, New Series*, 317. pp. 323-324. Schleicher, Rempfler (Editors). *IGU Geographical Views on Education for Sustainable Development, Proceedings of Lucerne-Symposium, Switzerland*, 243-250.
- Sauve, L. (1996). Environmental education and sustainable development: A further appraisal. *Canadian Journal of Environmental Education*, 1, 7-34.
- Shuttleworth, J. M. ve Marri, A. R. (2014). Teaching sustainability as a social issue: Learning from dialogue in the social studies classroom. In H. E. Muga, & K. D. Thomas (Eds.), *Cases on pedagogical innovations for sustainable development* (pp. 328-347). Hershey, PA: IGI Global.
- Tanrıverdi, B. (2009). Sürdürülebilir çevre eğitimi açısından ilköğretim programlarının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(151), 89-103.
- UNESCO (2004), United Nations Decade of Education for Sustainable Development 2005–2014: Draft Plan of Implementation, Paris: UNESCO.
- United Nations UNESCO (2015), Incheon Declaration and SDG4-Education 2030 Framework for Action, Korea.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO. (2014). Educating for a sustainable future. Retrieved from <http://www.unesco.org/new/en/rio-20/educating-for-a-sustainable-future/>
- United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization/Unit (UNESCO), (1997). Educating for a sustainable future. A transdisciplinary vision for concerted action. Paris: UNESCO.
- Wade, R. (2002). Sustainable development education and curriculum 2000. *Teaching Geography*, 27(3). 108-111.
- Westaway, J. (2009). A sustainable future for geography? *Geographical Association*. 94(1), pp.
- Yapıcı, M. (2003). Sürdürülebilir kalkınma ve eğitim. *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 223-230.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları

Extended Abstract

Introduction

Education is one of the most effective tools that society has to face the challenges in the future. Indeed, education continues to influence the developments in the fields of research, invention, innovation and adaptation in this field by shaping the world of tomorrow. In this respect, education, in its broadest sense, takes an important place in all areas of life in order to establish and create new relationships among people and to respect the environmental needs more (UNESCO, 2014). Organizations related to sustainable development have recently set important goals and objectives for education. In order to implement this, both programs are carried out according to teachers and the importance and goals of sustainable development are tried to be explained. In addition, important decisions are made about how to teach in primary and secondary school curriculum (Wade, 2002). Education for sustainable development represents a process of societal change aimed at promoting the values, behaviors and lifestyles necessary for a sustainable future, through education, training and public awareness. Therefore, sustainable development can be seen as an education rather than a technical concept. In the social studies course, it is thought that teaching sustainable development is important for today's world skills and supports individuals to better understand social, environmental and economic issues (Buchanan & Crawford, 2015). Because the social studies course includes history, economy, sociology, anthropology, psychology, philosophy, politics, civics as well as geography topics, revealing that this course also has a special importance in terms of sustainable development education (Kaya ve Tomal, 2011). In line with these explanations, 2030 sustainable development goals were established by the United Nations. It is seen that these objectives have useful and up-to-date content on the development of the social studies course curriculum (SSLC). The main problem of this research is; It is a structural examination of specific goals, acquisitions, skills and values.

Method

In this study, qualitative research design was used. In accordance with the problem situation of the research and the examination of written materials, the document analysis method, one of the qualitative research designs, was used. The document review method used by many researchers is one of the important sources of information (Hoepfl, 1997).

The research has two main data sources. The first of these is the 2018 SBDÖP issued by the Ministry of National Education Board of Education and Discipline. The data collected by the document analysis method in the research were analyzed

according to the descriptive analysis method. In descriptive analysis, the theme or framework given first is systematically and clearly described. In this context, 3 field experts were consulted to increase the validity, reliability and consistency of the research, and as a result of their feedback, internal and external control focus was provided. This processing process is to check the internal consistency of the data in the research.

Findings

It is aimed to make people sensitive to the events taking place on a global scale. Likewise, in the social studies course, it is aimed that children become individuals who exhibit conscious and sensitive behaviors towards local, national and global problems. For this reason, as can be seen from the results of this research, it can be said that the special objectives, achievements, skills and values of the social studies course (4-7) curriculum have structurally appropriate contents according to the 2030 sustainable development goals.

According to the results of this research, (1) production, distribution and consumption, (2) people, places and environments, (3) active citizenship, (4) science technology and society, (5) individual and society, (6) global connections, (7) structural content of acquisitions, skills and values related to culture and heritage, from the most to the least, UN. It coincides with the sustainable development goals.

Conclusion, Discussion and Suggestions

Sustainable development goals, including sustainable development education and having common issues related to the content of SBDÖP, ensure that the knowledge, skills, values and concepts related to sustainable development education are given in the program and its content is enriched. Considering the global problems occurring in the world today, these goals can contribute to the improvement and development process of social studies curriculum. As can be seen from these results, the UN. According to sustainable development goals, a teaching module can be developed according to goals, achievements, skills and values, and its effectiveness can be tested. Social Studies course curriculum can benefit more both structurally and content with sustainable development goals.